DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Blue Deal - Ecologiesteun aan bedrijven en steun voor onderzoek in de landbouwsector in het kader van het Relanceplan: Vlaamse Veerkracht.

Uit recente kaarten en indicatoren van de OESO en van het World Resources Institute blijkt dat België één van de Europese landen is die het zwaarst getroffen worden door extreme droogte. Opeenvolgende droge zomers zorgen voor neerslagtekorten en een te lage grondwaterstand. Grote delen van Vlaanderen staan onder extreem hoge waterstress, vergelijkbaar met de situatie in Spanje, Italië en Portugal. Vooral in Vlaanderen is de jaarlijkse waterbeschikbaarheid in m^3 laag, gezien de grote bevolkingsdichtheid, verharding, en de grote verscheidenheid aan activiteiten op een kleine oppervlakte. Er wordt verwacht dat het risico op waterschaarste nog zal toenemen als gevolg van de effecten van klimaatverandering (SERV-rapport Waterschaarste en droogte, 2020).

Met de Blue deal wil de Vlaamse regering de droogteproblematiek op een structurele manier aanpakken, met een verhoogde inzet van middelen en juiste instrumenten, met betrokkenheid van de industrie en de landbouwers als deel van de oplossing en met een duidelijke voorbeeldrol voor de Vlaamse en andere overheden.

Deze nota bevat een voorstel voor de besteding van 16 miljoen euro die ingezet zal worden voor de versterking van ecologiesteun aan bedrijven voor projecten die tegemoetkomen aan de waterproblematiek, en steun voor onderzoek gericht op toepassingen in de landbouwsector via landbouwtrajecten.

1. SITUERING

BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING
Beleidsvelden economie en innovatie

De acties in deze nota kaderen in de doelstelling om ondernemingen aan te zetten tot innovatie en investeringen om zich te wapenen tegen waterschaarste en minder waterafhankelijk te maken.

A. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Op 28 September 2020 lanceerde de Vlaamse Regering naar aanleiding van de Septemberverklaring 2020 het Vlaams Relanceplan 'Vlaamse Veerkracht'.

//

Hierin werd de Blue Deal tegen droogte en waterschaarste opgenomen als één van de projecten waarop de Vlaamse regering wil inzetten. Met de acties en projecten in de Blue Deal pakt de Vlaamse regering de droogteproblematiek en de waterschaarste op een krachtdadige manier aan.

2. INHOUD

Algemeen

Met de acties in deze nota willen we efficiënt watergebruik door bedrijven in het algemeen en bedrijven in de landbouwsector stimuleren. Daarom versterken we de instrumenten ecologiesteun bij VLAIO door bijkomend 10 miljoen euro te voorzien voor projecten gerelateerd aan watergebruik. Daarnaast zetten we ook in op projecten landbouwonderzoek met specifieke focus op watergebruik in de landbouw. We voorzien hiervoor 6 miljoen euro voor de versterking van het instrument Landbouwtrajecten bij VLAIO.

Ecologiesteun

We voorzien, vanuit de relancemiddelen, bijkomend 10 miljoen euro om projecten van bedrijven te ondersteunen die inzetten op investeringen in innovatieve waterbesparende technologieën. We maken hiervoor enerzijds gebruik van de twee bestaande ecologie-steunmaatregelen onder beheer van het Agentschap Innoveren & Ondernemen, en lanceren anderzijds een eenmalige aparte oproep. Rekening houdend met de vraag vanuit de ondernemingen zullen de middelen over deze drie maatregelen (EP Plus, STRES en eenmalige oproep) verdeeld worden.

De EP Plus is een laagdrempelig instrument om innovatieve, maar gestandaardiseerde ecologische technologieën te ondersteunen. Via een applicatie kan de steunaanvrager een aanvraag indienen voor een technologie die op de Limitatieve Technologieënlijst (LTL), de lijst met steunbare technologieën, staat. Deze lijst evolueert en is vraaggestuurd, m.a.w. technologieën komen op de lijst doordat een leverancier of een investerende onderneming een aanvraag doet om een nieuwe technologie op de lijst te laten zetten.

STRES is een steuninstrument voor bedrijfsspecifieke, innovatieve investeringen die, omwille van hun bedrijfsspecifieke karakter, niet gestandaardiseerd zijn. Het gaat om investeringen die uniek zijn en als voorloper kunnen worden beschouwd in een bredere toepassing op termijn. De drempelinvestering om voor STRES in aanmerking te kunnen komen bedraagt drie miljoen euro.

We zullen deze twee bestaande instrumenten inzetten om bedrijven aan te zetten tot investeringen op het vlak van efficiënt watergebruik. Om de zoektocht naar eventuele bijkomende steunbare technologieën in de Ecologiepremie Plus te bespoedigen werd er reeds proactief overlegd met anderen partijen die zich bezig houden met water(besparing) zoals Vlakwa en VMM. Zij houden de vinger aan de pols en verwijzen voortaan sneller door naar VLAIO. Daarnaast zullen bedrijven ook proactief benaderd worden via clusterorganisaties (Flanders Food,...) en andere (overheids-) instellingen die actief zijn rond de waterproblematiek bij bedrijven.

Door de drempelwaarde van drie miljoen euro om in aanmerking te kunnen komen voor STRES én door het feit dat het bij STRES om unieke en innovatieve investeringen dient te gaan, lijken een aantal mogelijke projecten niet in aanmerking te komen voor steun. Daarom wordt voorgesteld om een eenmalige oproep te lanceren, enkel voor "Blue-deal projecten" van KMO's.
Deze call zal gebaseerd zijn op artikel 17 van de groepsvrijstellingsverordening (KMO-investeringssteun):
"Investeringssteun voor kmo's

1. Investeringssteun ten behoeve van kmo's die binnen of buiten het grondgebied van de Unie actief zijn, is verenigbaar met de interne markt in de zin van artikel 107, lid 3, van het Verdrag en is van de aanmeldingsverplichting van artikel 108, lid 3, van het Verdrag vrijgesteld, mits de in dit artikel en in hoofdstuk I vastgestelde voorwaarden zijn vervuld.
2. De in aanmerking komende kosten zijn:
a) de kosten van investeringen in materiële en immateriële activa, en/of
b) de geraamde loonkosten voor rechtstreeks door het investeringsproject gecreëerde banen, berekend over een periode van twee jaar.
3. Om als in aanmerking komende kosten onder de toepassing van dit artikel te kunnen vallen, bestaat een investering in:
a) een investering in materiële en/of immateriële activa ten behoeve van de oprichting van een nieuwe vestiging, de uitbreiding van een bestaande vestiging, de diversificatie van de productie van een bestaande vestiging in nieuwe, bijkomende producten, of een fundamentele wijziging van het volledige productieproces van een bestaande vestiging,
of
b) de overname van activa die behoren tot een vestiging, wanneer de volgende voorwaarden zijn vervuld:
– de vestiging is gesloten of zou zijn gesloten indien zij niet was overgenomen;
– de activa worden aangekocht van derden zonder banden met de koper;
– de transactie vindt op marktvoorwaarden plaats.
Wanneer een lid van de familie van de oorspronkelijke eigenaar of een werknemer een kleine onderneming overneemt, vervalt de voorwaarde dat de activa worden verworven van derden zonder banden met de koper. De enkele verwerving van de aandelen van een onderneming vormt geen initiële investering.
4. De immateriële activa voldoen aan elk van de volgende voorwaarden:
a) zij worden uitsluitend in de steun ontvangende vestiging gebruikt;
b) zij worden als afschrijfbare activa beschouwd;
c) zij worden op marktvoorwaarden aangekocht van derden zonder banden met de koper, en
d) zij behoren ten minste drie jaar tot de activa van de onderneming.
5. Rechtstreeks door een investeringsproject geschapen werkgelegenheid voldoet aan de volgende voorwaarden:
a) de werkgelegenheid komt binnen drie jaar na de voltooiing van de investering tot stand;
b) er is een nettotoename van het aantal werknemers in de betrokken vestiging, in vergelijking met het gemiddelde van de voorbije twaalf maanden;
c) deze werkgelegenheid blijft behouden gedurende ten minste drie jaar te rekenen vanaf het tijdstip dat de arbeidsplaats voor het eerst werd ingevuld.
6. De steunintensiteit bedraagt ten hoogste:
a) 20 % van de in aanmerking komende kosten in het geval van kleine ondernemingen;
b) 10 % van de in aanmerking komende kosten in het geval van middelgrote ondernemingen."

Concreet wordt voorgesteld om, voor naar aanleiding van deze oproep ingediende investeringsprojecten van KMO's die een significante waterbesparing kunnen aantonen, hetzij door een vermindering van het watergebruik in de productieprocessen, hetzij door het hergebruik van reeds gebruikt proceswater, steun toe te kennen ten belopen van 20% (kleine ondernemingen) of 10% (middelgrote ondernemingen) van de kosten van de ermee gepaard gaande investeringen in materiële en immateriële activa.

Conform de geldende staatssteunregels zal deze oproep gemeld worden aan de Europese Commissie.

Landbouwtrajecten

We voorzien 6 miljoen euro voor praktijkgerichte projecten gericht op watergebruik in de landbouwsector. Bedoeling is op vrij korte termijn innovaties te initiëren die een antwoord bieden

aan de uitdagingen op het vlak van waterschaarste en kostenefficiënt kunnen toegepast worden op bredere schaal. Mogelijke onderzoekspistes zijn circulair watergebruik met aandacht voor de waterkwaliteit (voedselveiligheid, milieuaspecten zoals zoutintrusie), onderzoek naar droogteresistente en nieuwe klimaatrobuuste (eiwit)teelten en teelttechnieken of beheersmaatregelen die een duurzaam antwoord kunnen bieden op de klimaatverandering (zoals peilgestuurde drainage of het verhogen van het koolstofgehalte in de bodem zodat de bodem het water langer kan vasthouden). Indirect zal ook de bevoorradingszekerheid van de voedingsnijverheid gegarandeerd worden en zal de toeleveringssector van de resultaten van dit impulsprogramma kunnen genieten. Specifiek voor de nieuwe droogteresistente en/of eiwitteelten voor Vlaanderen moet er aandacht besteed worden aan zowel teelttechniek, afzetmogelijkheden en verwerkingstechnieken.

Om deze doelstellingen te realiseren wordt gebruik gemaakt van een bestaand instrument, met name de landbouwtrajecten (zie https://www.vlaio.be/nl/andere-doelgroepen/landbouw-la-trajecten). Dit onderzoeksprogramma is vraaggedreven en beoogt reeds tijdens de duur van het project veranderingen teweeg te brengen bij een ruime doelgroep. De projecten worden aan 90% gesteund, met 10% inbreng van leden van de begeleidingsgroep (landbouworganisaties, individuele landbouwers, industriële sectororganisaties, toeleveranciers of afnemers van landbouwproducten, …) wat het vraaggerichte karakter van de projecten moet waarborgen. De finaliteit van het programma is primair economisch, met aandacht voor maatschappelijke aspecten. Vlaio zal in 2020 en 2021 binnen dit programma specifieke projecten gericht op een verminderd watergebruik in de landbouwsector ondersteunen.

Impact

De precieze impact van deze investeringen op het vlak van watergebruik door bedrijven en in de landbouwsector is moeilijk te voorspellen en afhankelijk van de concrete projecten en resultaten van het onderzoek. Op basis van eerdere dossiers mbt dit thema kunnen we uitgaan van een besparing van minimaal 6.849 m^3/100.000 euro steun (investeringen op vijf jaar gerekend).

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De totale kost om de noodzakelijke gerichte voornoemde steunmaatregelen voor de betrokken doelgroepen te realiseren bedraagt 16.000.000 euro.

Voor het project Vlaamse Veerkracht 27 – ecologie wordt 10 miljoen euro voorzien, voor het Vlaamse Veerkracht 25 - Landbouwtrajecten wordt 6 miljoen voorzien uit de relanceprovisie ter uitvoering van het Relanceplan Vlaamse veerkracht.

Vastleggingkredieten (in miljoen euro)

Jaar	2021	2022	2023	2024
Ecologiesteun	2,5 m€	7,5 m€		
Landbouwtrajecten	2,3 m€	3.7 m€		

Het advies van de Inspectie van Financiën werd bekomen op 5 mei 2021.

Het begrotingsakkoord werd bekomen op XXX.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Er is geen impact op het personeelsbestand van de Vlaamse overheid. De administratieve behandeling wordt opgevangen binnen het huidig personeelsbestand van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

- personeel: het ontwerp heeft geen weerslag op het gebied van personeelsinzet;
- werkingsuitgaven: het ontwerp heeft geen weerslag op de lopende uitgaven;
- investeringen en schuld: het ontwerp heeft geen investeringen als gevolg;
- ontvangsten: het ontwerp resulteert niet in bijkomende ontvangsten.

Conclusie: het ontwerp heeft geen weerslag op de werking van de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Het Agentschap Innoveren & Ondernemen staat in voor de evaluatie, opvolging en controle van de aanvragen volgens de bij het agentschap gebruikelijke procedures.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- Akkoord te gaan met de voorstellen in deze nota, en de minister bevoegd voor economie en innovatie te gelasten met de uitvoering ervan.
- Het bedrag van 10 miljoen euro te voorzien op de relanceprovisie ten gunste van het Agentschap Innoveren & Ondernemen voor de uitvoering van het project VV 27 – blue deal economie
- Het bedrag van 6 miljoen euro te voorzien op de relanceprovisie ten gunste van het Agentschap Innoveren & Ondernemen voor de uitvoering van het project VV 25 – onderzoek

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw

Hilde CREVITS